

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Motivace k dalšímu seberozvoji mezi studenty
maturitních oborů v regionu Příbram**

Autor práce: Michaela Vlčková
Studijní obor: Regionální studia
Forma studia: Prezenční
Vedoucí práce: PhDr. Ludmila Brabencová
Katedra: Katedra evropských studií a veřejné samosprávy

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Vlastnoruční podpis autora bakalářské práce

Děkuji vedoucí bakalářské práce PhDr. Ludmile Brabencové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD.....	5
1 Cíle a metodika bakalářské práce	6
2 Motivace – teoretická východiska a druhy motivace	7
2.1 Druhy motivace.....	8
2.2 Teorie motivace	10
2.3 Temperament a jeho vliv na motivaci člověka	13
2.4 Nadání - schopnost ovlivňující výši motivace	17
2.5 Zhodnocení kapitoly 2.....	19
3 Motivace ve výchovně-vzdělávacím procesu a motiv.....	20
3.1 Činitele působící na motivaci k učení:	21
3.2 Specifický vývoj motivace činnosti	22
3.3 Potřeby a školní výkony	24
3.4 Zhodnocení kapitoly 3.....	27
4 Cíl průzkumu	28
4.1 Vymezení zkoumaného souboru.....	28
4.2 Sběr dat.....	28
4.3 Zpracování dat	29
5 Výsledky dotazníků z Gymnázia Příbram, Legionářů 402, Příbram VII.....	30
6 Střední odborné učiliště a Střední odborná škola Dubno	35
7 Integrovaná střední škola hotelového provozu, obchodu a služeb v Příbrami	39
8. Porovnání jednotlivých středních škol mezi sebou	44
ZÁVĚR.....	49
Seznam použité literatury	50
Seznam zkratk.....	50
Příloha: Dotazník.....	53
ABSTRAKT	54
ABSTRACT	55

ÚVOD

Motivace je hybnou silou veškerého lidského konání. Již od počátku lidské civilizace lidé konali, protože byli něčím motivováni. Pro pravěkého člověka bylo hlavní motivací nasycit hladový žaludek a přežít, proto se celé tlupy vydávaly po stopách mamutů, aby si zajistily dostatek potravy i pro nepříznivá roční období.

V průběhu staletí spolu s rozvojem lidské civilizace se tato primární motivace rozvíjela o další motivační faktory, jako například rozšiřování majetku, zisk duchovní potravy, mocenské zájmy, aj.

Lidé v 21. století se snaží zajistit si své potřeby, stejně jako pravěcí lidé. Jako vrchol motivace lze označit potřebu se seberealizovat. Tuto potřebu v dnešní době jedinci nejčastěji uspokojují prostřednictvím pracovního procesu. Pro úspěšnou pracovní kariéru je nezbytné předchodit studium daného oboru a osobní rozvoj jedince.

Tato bakalářská práce se zabývá motivací k dalšímu seberozvoji u studentů maturitních ročníků, což je věková skupina, u které její vnitřní i vnější pohnutky podněcující jednání jsou zásadní pro další budoucnost. Nejčastěji z důvodů existenčních nebo profesních je nuceno stále více studentů v tomto věku se zajímat o svou budoucnost, aby jejich životní cesta po absolvování studia nepokračovala v roli nezaměstnaných.

Tato bakalářská práce se soustředí na zjištění stavu motivace k dalšímu seberozvoji u studentů maturitních oborů na vybraných středních školách v příbramském regionu a posouzení tohoto stavu motivace ve vztahu k další budoucnosti respondentů.

1 Cíle a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je hlouběji proniknout do problematiky motivace a zhodnotit motivační pohnutky středoškolských studentů, zjistit, zda je motivace pro současné studenty 4. ročníků středních škol důležitá, co je pro ně motivací, aby pracovali na svém seberozvoji, a zda mají zájem pokračovat ve studiu na vysokých školách.

Teoretická část této bakalářské práce představuje literární přehled mapující základní pojmy dané problematiky, hlavní teorie motivace a jejich zhodnocení, popisující typologii jedinců, a je zaměřena na motivaci ve výchovně-vzdělávacím procesu a na činitele, kteří působí na motivaci k učení.

V praktické části bakalářské práce je pro získání relevantních dat použita kvantitativní metoda – dotazníkový průzkum mezi studenty 4. ročníků středních škol v regionu Příbram ve věkovém rozmezí 18-21 let na následujících středních školách: Gymnázium Příbram, Legionářů 402, Příbram VII, Střední odborné učiliště a Střední odborná škola Dubno, Integrovaná střední škola hotelového provozu, obchodu a služeb v Příbrami.

V dotazníku byly použity otevřené, polootevřené a uzavřené otázky. Sběr dat je dále konkretizován v příslušné kapitole v praktické části práce.

Získaná data byla zpracována kvantitativně a graficky a dále deskriptivní metodou. V souhrnné diskuzi byla tato data, získaná z jednotlivých škol, dále zpracována komparativní metodou.

2 Motivace – teoretická východiska a druhy motivace

Motivace pochází z latinského slova „movére“ neboli hýbat, pohybovat se.

Dříve než se pokusíme o vymezení tohoto pojmu, budeme uvažovat, kde se ve svém každodenním životě s motivací setkáváme. Stručná a výstižná odpověď zní: na každém kroku, např.: děti ve škole při vyučování, dospívající v prosazování své osobnosti a dospělí jedinci v práci.

V mezilidských vztazích, při kontaktu s mladými lidmi a samozřejmě i s dospělými si můžeme všimnout toho, že se každý člověk chová poněkud odlišně, ke každé činnosti přistupujeme s větším či menším zájmem.

„Každé chování či jednání člověka je motivováno. Motivací lidského chování rozumíme souhrn činitelů, který jedince podněcuje, podporuje, aktivizuje, dodává mu energii k určité činnosti či chování k sobě i k ostatním, nebo naopak tuto jeho aktivitu tlumí, nerozvíjí.“¹

Pod pojmem **motivace** si každý pravděpodobně představí vlastní motivační pohnutky, cíle, kterých chce jedinec dosáhnout. Tudíž motivace dává lidskému chování smysl. Charakteristickým znakem motivace je její individuální členění, které se u jednotlivců projevuje značnou odlišností. Pro efektivní působení a účinné ovlivňování motivace jednotlivých lidí je základní podmínkou porozumění oblasti lidského chování. Právě v této individuální odlišnosti spočívá problém nastavení motivace skupiny lidí jako celku tak, aby byla účinná na výkon školy a přitom aby byla schopná působit motivačně na každého jejího jednotlivého studenta.²

Ve škole sehrává motivace jednu z nejvýznamnějších rolí a může podstatně zvyšovat efektivitu výchovně-vzdělávacího působení. Silně ovlivňuje školní úspěšnost žáků, jejich výkony, ale i rozvoj žákovské osobnosti. Motivace propůjčuje učebním činnostem žáka subjektivní smysl, čímž ovlivňuje míru úsilí, kterou je žák nucen vynakládat k dosažení vlastních cílů. Pro žáka či studenta je motivace jednou ze základních podmínek efektivního učení, má efektivní dopad na koncentraci, také

---

¹GILLERNOVÁ, I.,MALOTINOVÁ, M. *Psychologie pro SŠ*. Praha, 1992. s.50.

²BERNOVÁ, E., NOVÝ, I. a KOL. *Psychologie a sociologie řízení*. Praha, 2007. s. 242.

paměťové pochody a výdrž u učení. Nedostatek motivace k učení bývá častým důvodem selhání žáka po všech stránkách.³

2.1 Druhy motivace

Motivace se velmi často rozlišuje na vnitřní a vnější.

Za vnitřní motivaci považujeme takovou motivaci, která plyne převážně z poznávacích potřeb. Student, který je vnitřně motivován, se učí proto, že učení pro něj představuje zdroj poznání. V ostatních případech, jsou-li uspokojovány ostatní potřeby (student se učí, aby dosáhl určitého cíle), mluvíme o vnější motivaci.

Vnitřní činitele tvoří vrozené fyziologické potřeby (sociogenní potřeby a návyky aperitivního typu).

Vnitřní motivace u každého jedince má pozitivní vliv na jeho úspěšnost a kvalitu v jakékoli činnosti. Jedinci, které určité druhy činností zajímají, se v nich více angažují, častěji pociťují vnitřní uspokojení, vykazují vyšší kvalitu pochopení souvislostí.

Hluboká koncentrace, „dělání naplno“ a splynutí s prací je velmi cenné z hlediska kvality práce a přináší vnitřní uspokojení.

Vnější činitele jsou zejména (incentivy a motivátory) peníze, úkoly, pocty, významné výhody a zisky všeho druhu.

Vnější motivace může mít nejrůznější podoby a různou časovou charakteristiku: krátkodobá – pochvala např. od zaměstnavatele či od rodičů za dobrou práci, ocenění dárkem ; dlouhodobá – získání lukrativního zaměstnání, studium na vysněné škole. Neustálé působení vnější motivace vyžaduje značné úsilí pro motivovaného jedince.

Vnitřní a vnější motivace bývaly často stavěny proti sobě. Dříve se předpokládalo, že vnější motivace tlumí vnitřní motivaci. V dnešní době už je zřejmé, že tyto dva typy motivace se dostávají do velmi složitých vzájemných vztahů. Vnější motivace může v určitých situacích podněcovat a doplňovat vnitřní motivaci každého jedince.⁴

---

³ PAVELKOVÁ, I. *Perspektivní orientace žáků a časový faktor v žákovské motivaci*. Praha, 2002. s. 7.

⁴ PAVELKOVÁ, I. *Perspektivní orientace žáků a časový faktor v žákovské motivaci*. Praha, 2002. s. 22.

Základní zdroj motivace je **potřeba** – stav nedostatku (nadbytku) tělesného nebo psychosociálního. Zacielené chování směřuje k redukci potřeby, k jejímu uspokojení; potřeba a její uspokojení jsou tedy jakési spojené nádoby, jejichž společným jmenovatelem jsou emoce. Podstata motivace je tedy emocionální.

Potřeby můžeme rozdělit do různých skupin:

- a) biogenní potřeby – nedostatky organismu ; sociogenní potřeby – nedostatky v sociálním životě jedince
- b) primární – vrozené potřeby ; sekundární – naučené potřeby

Potřeby jsou základní zdroje lidské motivace. Obvykle jsou považovány za dispoziční motivační činitele, a to jak potřeby vrozené, tak získané během života jedince (viz kapitola Potřeby a školní výkony str.19).

Motiv představuje určitou vnitřní psychickou sílu neboli pohnutku a může být psychologickou příčinou určitého chování či jednání člověka (viz kapitola Motivace ve výchovně-vzdělávacím procesu str.15).

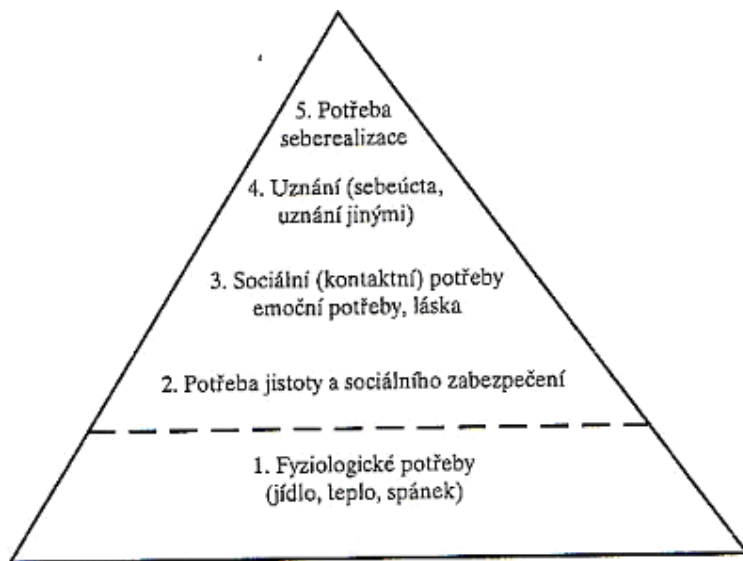
V následující kapitole se práce bude zabývat jednotlivými teoriemi motivace z pohledu významných psychologů.

2.2 Teorie motivace

- **Abraham Harold Maslow**

Základní stupnici lidských potřeb (hierarchii, pyramidu) zformuloval Maslow v USA v roce 1943 a většina autorů věnuje tomuto rozdělení poměrně velký prostor. Lidské potřeby seřadil hierarchicky podle důležitosti od těch nejnáléhavějších až po méně naléhavé (Graf č. 1).

Graf. č. 1 Maslowova pyramida potřeb

Zdroj: KLEIBL, J., DVOŘÁČKOVÁ Z., HÜTTLOVÁ, E. *Stimulace pracovníků a tvorba mzdových Soustav*. Praha, 1998. s. 13.

1. Fyziologické potřeby: primární potřeby lidského těla (jídlo, pití, pohyb, oblečení, bydlení, teplo, světlo). Nejsou-li tyto potřeby uspokojeny, pak dominují a žádné další potřeby člověka nemotivují. Jakmile jsou fyziologické potřeby uspokojeny, nastupují potřeby vyšší úrovně.
2. Potřeba jistoty a sociálního zabezpečení: stabilita a jistota zaměstnání, zaměstnanecké výhody, osvobození od strachu, potřeba pořádku, zákona, ochrana před nemocemi, nezaměstnaností. Neuspokojení těchto potřeb může negativně ovlivnit psychiku jedince a způsobit stagnaci při stanovení vyšších cílů.

3. Společenské potřeby: tyto potřeby se vztahují ke společenské povaze lidí a jejich potřebě sdružování a touze po přátelství (dobré pracovní výkony, sdružování, přátelství, láska, kontakt, společenské uplatnění, stabilita pracovní skupiny, příležitost k sociální interakci). Neuspokojení této úrovně potřeb může ovlivnit duševní zdraví jedince.
4. Potřeba uznání: dosáhnout úspěchu, respektu (vážnosti, úcty, ohledu), potřeba sebedůvěry, samostatnosti, pozornosti, pochvaly, veřejné uznání dobrého výkonu, pověřování odpovědností. Uspokojení těchto potřeb vede k pocitu sebedůvěry a prestiže.
5. Potřeba seberealizace: touha člověka být více než je, být vším, čím je člověk schopen se stát. Znamená to, že člověk chce plně realizovat svůj talent a schopnosti. Jinými slovy, ať je člověk univerzitním profesorem, podnikovým manažerem, rodičem nebo sportovcem, chce být v této roli zdatný a úspěšný (potřeba vědění, růstu, estetické potřeby, příležitost k povýšení, motivace k vyšším cílům).⁵

- **Sigmund Freud**

Freudova motivační teorie je založena na tvrzení, že skutečné psychické síly, které ovlivňují lidské jednání, jsou ve své podstatě neuvědomělé. Freud tvrdí, že člověk během dospívání a přejímání společenských pravidel musí potlačovat celou řadu pudů. Tyto pudy nejsou dokonale pod kontrolou, projevují se ve snech, podřeknutích nebo v neurotickém chování.

Můžeme zde uvést jednoduchý příklad: Když si chce někdo koupit počítač, může pro to mít různé podněty; chce mít nového koníčka, nebo ho potřebuje pro svou kariéru, avšak pod tímto vysvětlením se může skrývat touha imponovat ostatním a ještě hlouběji může být touha vypadat sám před sebou chytrý a vzdělaný.⁶

---

⁵ NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha, 1998. s.130.

⁶ ATKINSON, R. L. a Kol. *Psychologie*. Praha, 2003. s.458.

- **Heinz Heckhausen**

Heckhausen vycházel z Maslowovy teorie potřeb a stanovil 2 základní typy osobnosti podle motivačních vlivů, které u nich převládají.

- Typ, u nějž převažuje víra v úspěch

Vytyčuje si realistické, přiměřené, ale dlouhodobější cíle, je pružný při změně cíle, staví se k budoucnosti aktivně. U tohoto typu se může stát, že se přílišná zainteresovanost stane příčinou nízkého výkonu a vede k nervozitě a stresu. Řešením je neklást si příliš vysoké požadavky na sebe a svůj výkon.

- Typ, u nějž převládá obava z neúspěchu

Klade si cíle extrémně nízké nebo extrémně vysoké, na vytčeném cíli setrvává, k budoucnosti přistupuje opatrně a s obavami. Učitel může u tohoto typu pokusit obavy z neúspěchu snižovat například častějšími pochvalami.⁷

- **Douglas McGregor**

McGregorova teorie X a Y kritizuje koncepci vědeckého řízení a byrokratickou organizaci řízení. Řešení problému motivace hledá jako kompromis teorie X a Y v závislosti na konkrétních podmínkách.

- Teorie X

Předpokládá vrozený odpor u každého jedince k práci, snahu vyhýbat se odpovědnosti, potřebu nechat se vést. Studenti musí být k výkonům nuceni a neustále kontrolováni, tzv. krátké vodítko. Žáci jsou ke studiu podněcováni určitou odměnou nebo trestem a nechtějí přebírat zodpovědnost za práci. Vyžadují autoritativní, direktivní řízení bez rozhodovací autonomie.

- Teorie Y

Předpokládá, že studenti mají potřebu uplatnit se a studovat, jsou iniciativní a nemusí být silně kontrolováni, tzv. dlouhé vodítko. Uspokojení potřeb vlastního já je nejlepší odměnou, žáci se snaží o odpovědnost a využití příležitosti. Označuje se také jako měkké metody řízení – volnější struktury, sebekontrola, neformální vztahy. Žáci

---

⁷ NAKONEČNÝ, M. *Lexikon psychologie*. Praha, 1995. s.78.

vyžadují demokratický, liberální styl vedení s plnou rozhodovací autonomií. Jsou ochotni přebírat odpovědnost. Kontroly a tresty nezvyšují úroveň motivace.

Z této teorie vyplývá, že pokud má student odpor k učení a škole, není to dobrý přístup, a proto se musí stanovit určitá pravidla. U druhé teorie naopak student má správný přístup k učení, je přirozeně motivován, a není tedy potřeba určovat si pravidla jako u předešlé teorie.⁸

V následujících podkapitolách se bakalářská práce zabývá konkrétními typologiemi temperamentu z pohledu významných psychologů (Hippokrates, Jung, Pavlov, Eysenck).

2.3 Temperament a jeho vliv na motivaci člověka

Osobnost (existuje mnoho definic a charakteristik) je souhrn vlastností, procesů, stavů apod., které tvoří celistvou strukturu a dynamiku, individualitu konkrétního člověka. Každá osobnost má své jedinečné psychické, biologické a sociální vlastnosti. Mezi psychické vlastnosti, které jsou převážně vrozené, patří i temperament, který ovlivňuje osobnost a přístup každého jedince k různým životním situacím. Jedinec je ovlivněn svými vlastnostmi při rozvíjení či utlumování motivace.

Pojem 'temperament' pochází z lat. temperamentum, které je překladem řeč.krasis a znamená správné mísení, správný poměr. Ovlivňuje naši citovou i pocitovou stránku, rozhoduje o naší reakci na určité podněty. Řídí naše tempo nejen duševní, ale i pohybové. V současné psychologii pojem temperamentu značí obecné vlastnosti duševní dynamiky, která se uplatňuje nejen v prožívání, ale i ve vnějších projevech člověka - v chování a jednání. Temperamentové vlastnosti nemůžeme sami na sobě zcela objektivně vidět, sledujeme je spíše u druhých lidí (temperament je vrozený). Ovlivnit ho příliš nelze (výchovou, sebevýchovou), především ve stresových či krizových situacích se projevuje naplno.

Typologie jedince

Typ je skupinový pojem; platí pouze pro určitou skupinu jedinců. Označuje určité psychofyzické vlastnosti, které náležejí určité skupině lidí. Sousední typy mají hranice neurčité, může tak docházet k plynulému přecházení z jednoho typu

---

⁸ NAKONEČNÝ, M. *Lexikon psychologie*. Praha, 1995. s.62.

ke druhému. Musíme mít však na mysli, že tzv. čisté typy, objevující se v typologiích, jsou ojedinělé . Každý člověk je složitou kombinací mnoha typů.⁹

▪ **Hippokratova typologie temperamentu**

Rozlišil čtyři temperamentové typy podle převládající tělní tekutiny (krev, sliz, černá žluč, žluč), jeho teorie byla rozvíjena pozdějšími badateli (C.G.Jung, I.P.Pavlov, H.J.Eysenck).

- Sangvinik (krev) - vyznačuje se především přiměřenou reaktivitou; na slabé podněty reaguje slabě, na silné silně; dominuje u něho reakce typu „slaměný oheň“ tj. rychlé doznívání zážitku a rychlé změny zaměření; je přizpůsobivý, emočně vyrovnaný, ale poněkud nestálý a lehkovážný, vesele laděný, optimistický, jeho prožitky jsou spíše mělké a stejně tak i jeho city. Sangvinik je otevřený, tudíž bude ovlivněn z části vnější a z části vnitřní motivací.
- Flegmatik (sliz, hlen) - je emočně celkem vyrovnaný, navenek se jeví jako lhostejný, vzrušují ho jen velmi silné podněty, vykazuje stálost a vcelku spokojenost, klid až chladnokrevnost či apatii; hlubší vztahy má jen k vybraným osobám; je spíše pasivní a bez velkých životních ambicí a požadavků, nemá rád změny a pohybově je spíše úsporný. Flegmatik je více ovlivňován vnitřní motivací.
- Melancholik (černá žluč) - vyznačuje se hlubokými prožitky a spíše smutným laděním, pesimismem a strachem z budoucnosti; život je pro něj často obtížný, usiluje o klid a nesnáší vypjaté situace, vzruchy, hlučnost, jeho city jsou trvalé, ale jejich intenzita se neprojevuje navenek, žije spíše vnitřně, obtížně navazuje kontakty, vztahy, které naváže, jsou trvalé a hluboké. Melancholik je ovlivňován spíše vnitřní motivací.

---

⁹ NAKONEČNÝ, M. *Základy psychologie*. Praha, 1998. s. 169.

- Cholerik (žluč) - je silně vzrušivý, má sklon k výbuchům hněvu a k agresi, těžko se ovládá a reaguje často impulzivně, nerozvázně, má tendenci „prorážet hlavou zed“, je netrpělivý, panovačný, vyžaduje často od jiných ústupky, je egocentrický, soužití s ním je obtížné; emočně je labilní, city jsou u něho vyvolány snadno, navenek reaguje rychle, silně, často bez zábran. Jeho kladnou vlastností je, že je aktivní a pracovitý. Cholerik je z části ovlivněn vnějšími a z části vnitřními podněty.¹⁰

▪ **I.P.Pavlov**

V průběhu činnosti duševních dějů (tudiž také v oblasti temperamentových vlastností) hraje velkou roli nervová činnost. Snažil se vysvětlit rozdíly v lidském temperamentu pomocí neurofyzologie. Předpokládal, že se jednotlivé mozkové buňky liší množstvím své energeticky využitelné látky. Ta ovlivňuje přímo sílu nervové soustavy. Po letité práci s podmíněnými reflexy se dopracoval ke třem primárním vlastnostem procesů útlumu a podráždění vyšší nervové soustavy - síle, pohyblivosti a vyrovnanosti.

Pavlov nacházel souvislost mezi Hippokratovou teorií a těmito typy vyšší nervové soustavy, proto začal užívat i klasické terminologie typu. Typy rozdělil na :

- typ silný, nevyrovnaný (cholerik) - tento typ popsal jako nezkrotný, špatně ovladatelný, který také špatně ovládá své emocionální prožitky
- typ silný, vyrovnaný, pohyblivý (sangvinik) - lidé tohoto typu jsou nejlépe vybaveni pro styk s okolím s jeho neustálými změnami, Pavlov ho pokládal za nejdokonalejší
- typ silný vyrovnaný, inertní (flegmatik) - tento typ je vyrovnaný a spolehlivý, avšak hůře přizpůsobivý
- typ slabý (melancholik) - zde je nejvíce individuálních rozdílů, nervová soustava má nižší práce schopnost, což vede k útlumům

Rozlišení dle I.P.Pavlova dnes už není tolik používáno.

---

¹⁰ NAKONEČNÝ, M. *Lexikon psychologie*. Praha, 1995. s. 143.

▪ **Carl Gustav Jung**

Carl Gustav Jung obohatil typologii temperamentu o další pojmy: introvert a extrovert.

- Introvert - člověk žijící především svým vnitřním životem, avšak velmi vnímavý ke svému okolí, přemýšlivý, empatický pozorovatel, rozvážný ve svém jednání a opatrný ve svých citech, má sklony k mlčenlivosti v případě neexistence relevantního tématu, preferuje nepřímou komunikaci (e-mail, dopisy, SMS) před hovorem. Ve společnosti preferuje menší skupinky (méně než 5-10 osob) introvertních lidí. V případě nutnosti je po určitou dobu schopen se chovat extrovertně. U introverta spíše převažuje vnitřní motivace.
- Extravert - člověk žijící navenek – povrchní a spontánní – snadno komunikuje a dokáže zahajovat a udržovat i hovor „o ničem“, jedná rozhodně a rychle, až zbrkle, po citové stránce je velmi otevřený, ale jeho city jsou taktéž povrchní a je méně vnímavý ke svému okolí. Ke spokojenosti potřebuje být v centru dění a poutat na sebe pozornost. Extravert je ovlivňován z větší části vnějšími motivacemi.

Často rozšířeným mýtem je tvrzení, že introvertní osobnost je nevnímavá vůči svému okolí a naopak extrovertní osobnost je velmi vnímavá. Ve skutečnosti je to však obráceně – extrovertní osobnost je sice schopna vjemy ze svého okolí vnímat ve velkém množství, ale méně intenzivně.¹¹

▪ **Hans Jürgen Eysenck**

Pojem osobnost označuje jako relativně trvalou organizaci charakteru, temperamentu, intelektu a fyzických vlastností. Podstatnou stránkou osobnosti je chování, jehož diagnostika je zaměřena na klasifikaci vybraných rysů a dimenzí osobnosti při teoretickém předpokladu její organizace ve 4 úrovních (faktory rovnováhy mezi excitací a inhibicí, konstituční rozdíly v extraverci a introverzi, faktory chování závislé na vztazích jedince a prostředí, základní rysy osobnosti); každá z úrovní je měřitelná psychodiagnostickými testy. Eysenck objasňuje některé základní dimenze osobnosti pomocí faktorové analýzy (faktor neuroticismu, psychoticismu, faktor extro-introverze, faktor inteligence).

---

¹¹ NAKONEČNÝ, M. *Lexikon psychologie*. Praha, 1995. s. 154.

Je autorem diagnostických metod, jež využívají psychologické klasifikace od dimenzí osobnosti k jednotlivým faktorům a specifickým reakcím. Předpokládal, že klíč k pochopení dynamiky osobnosti lze najít v oblasti fyziologických determinant.¹²

Základem jeho typologie jsou dimenze, které přejímá od Junga (introvert, extravert). Navazuje také na Pavlova (k výkladu užívá hypotetických fyziologických pojmů a neurofyziologických metod) a na nebehaviorismus a částečně také na Kretschmera. Do své teorie zčásti zpracovává také hippokratovské typy a některé duševní poruchy.

Spolu se svou ženou S. Eysenckovou zkoumal pomocí dotazníků, testů a posuzovacích škál dimenze labilní a stabilní. V sedmdesátých letech 20. století k těmto dimenzím připojil ještě jednu, a to psychoticismus.¹³

Graf č. 2 Schéma vlastností a typů temperamentu podle Eysencka

Zdroj: BALCAR, K. *Úvod do studia psychologie osobnosti*. Praha, 1983. s. 97.

¹² PAVELKOVÁ, I. *Perspektivní orientace žáků a časový faktor v žákovské motivaci*. Praha, 2002. s.27.

¹³ NAKONEČNÝ, M. *Lexikon psychologie*. Praha, 1995. s. 67.

„Eysenckovy faktory osobnosti – graf ukazuje dva hlavní faktory získané faktorovou analýzou vzájemných korelací mezi Eysenckovými rysy a rysy dalších badatelů. Osa stabilní – labilní vymezuje faktor neuroticismu; osa introvertovaný – extravertovaný vymezuje faktor extraverze. Další termíny ve vnějším kruhu ukazují, kde jsou umístěny ostatní rysy s ohledem na tyto faktory. Vnitřní kruh ukazuje, jak by Hippokratovo rozdělení mohlo odpovídat modernějšímu systému.“¹⁴

Každý uvedený typ v grafu má určité vlastnosti, které do jisté míry mají vliv na motivaci u každého jedince různými způsoby, jak již bylo řečeno výše (viz Hippokrates, Jung).

2.4 Nadání – schopnost ovlivňující výši motivace

Člověk může být obdařen určitým druhem nadání, které může využít ve studiu, v práci či například v zájmové činnosti. Pojem nadání velmi úzce souvisí s motivací. Pokud je student nadaný, je předpoklad, že jeho studijní výsledky budou mnohem lepší než výsledky ostatních žáků, protože jeho míra motivovanosti dosahuje svého maxima.

Nadání je první stupeň míry schopnosti, jedná se o vyvinuté vlohy nebo souhrn specifických vloh. Příkladem může být hudební nadání – například schopnost komponovat, dirigovat nebo hrát na hudební nástroj. Zde se k hudebnímu sluchu pojí jemná motorika pro hru na hudební nástroj, prostorová představivost a hudební představivost – to znamená schopnost ve své představivosti slyšet hru různých nástrojů již existujících skladeb nebo při komponování ve své fantazii slyšet souhru nástrojů zatím neexistující skladby.

V soudobé odborné literatuře je pojem nadání chápán v širším kontextu a rozhodně není zužován pouze na vyjádření pomocí IQ. Jsou uváděny následující charakteristiky nadaných studentů:

- **Předčasná vyspělost** – nadané děti činí první kroky ve zvládnání určité oblasti dříve, než je obvyklé, a také v této oblasti dělají rychlejší pokroky než jejich vrstevníci.
- **Vyžadování vlastního postupu** – nadané děti se nejen učí rychleji než jejich vrstevníci, ale také kvalitativně odlišným způsobem. Nepotřebují

---

¹⁴ ATKINSON, R. L. a Kol. *Psychologie*. Praha, 2003. s. 436.

pomoc okolí, většinu času se učí samostatně a také sami docházejí k různým objevům v dané oblasti, což svědčí o jejich tvořivosti.

- **Mimořádná vnitřní motivace** – nadané děti projevují intenzivní zájem a maximální schopnost soustředění, jsou „posedlé“ svým úsilím zvládnout problém.

- ***Nadání můžeme také vyjádřit třemi vlastnostmi, které jsou úzce spojeny i s motivací:***

- Nadprůměrnost schopností - pokud je student obdařen nadprůměrnými schopnostmi, je jeho zaujetí pro dosažení cíle více motivující, a také výsledky budou velmi kvalitní
- Kreativita (tvořivost) - tuto vlastnost má každý student, ale záleží na tom, jestli ji umí správně použít a využít ve svůj prospěch
- Angažování se v úkolu - se nejvíce vztahuje k motivaci. Motivaci a tuto skupinu charakteristik můžeme chápat jako množství energie, které je soustředěno na určité řešení problému nebo specifickou výkonovou oblast. Nejlépe tuto skupinu vystihují vlastnosti, jako jsou vytrvalost, trpělivost, oddanost práci a sebedůvěra. Angažování se v úkolu vychází hlavně z vnitřní motivace a vzniká díky vnějším pobídkám, např. odměnám.¹⁵

2.5 Zhodnocení kapitoly 2

Kapitola Motivace – teoretická východiska a druhy motivace je úvod, kde jsou vymezeny základní pojmy, ze kterých se vychází i v dalších kapitolách.

Kapitola Teorie motivace popisuje jednotlivé teorie významných psychologů (Maslow, Freud, Heckhausen, McGregor).

Kapitola Temperament a jeho vliv na motivaci člověka je zaměřena na konkrétní typologie temperamentu a jeho souvislost s motivací, dle významných psychologů (Hippokrates, Pavlov, Jung, Eysenck), kteří tuto oblast obohatili o další poznatky.

Poslední částí Kapitoly 2 je Nadání – schopnost ovlivňující výši motivace. Nadání je stupeň schopnosti, která ovlivňuje míru motivovanosti, a tudíž i školní výsledky nadaných či nenadaných studentů.

V Kapitole 2 se bakalářská práce zabývala základními pojmy, které souvisejí obecně s tematikou práce.

---

¹⁵ HŘÍBKOVÁ, L. *Nadání a nadaní*. Praha, 2009. s. 40.

3 Motivace ve výchovně-vzdělávacím procesu a motiv

Motivaci ve výchovně-vzdělávacím procesu můžeme chápat jako prostředek zvyšování efektivity učební činnosti žáků ve vyučování. Jedním z významných cílů výchovně-vzdělávacího procesu je i otázka rozvoje motivační sféry studentů.

- **Motiv**

Do struktury osobnosti patří i funkční prvky, které určují směr a intenzitu jejího chování a které se nazývají **motivy**; vysvětlují psychologické příčiny či důvody lidského chování a jednání, dávají jim psychologický smysl.

Motivy se vyznačují svojí:

- měrovostí a cílovostí
- intenzitou
- určitou dobou trvání

Motivy lze interpretovat jako osobní příčiny určitého chování a jednání, které jim dávají smysl. Mohou existovat jako latentní dispozice, které mohou být za určitých okolností aktualizované a pak navozují nějakou činnost. Lidské chování mohou ovlivnit vědomé i nevědomé motivy, ale také na něj mohou působit obě složky navzájem.

Motiv můžeme chápat jako mobilizaci sil. Charakteristikou je napětí, neklid, zvýšená aktivita směřující k vyrovnávání porušené rovnováhy.

Motivy - vnitřní podmínky jednání: vědomé či nevědomé pohnutky činnosti vedoucí k dosažení cíle nebo k uspokojování potřeb:

- poznávací motivy = kognitivní (kdy je žák veden snahou přijít věcem na kloub, porozumět souvislostem, vztahům)
- sociální motivy - soutěžení, kde je ve hře srovnávání se s druhými lidmi
- výkonové motivy - potřeba vysokých výkonů¹⁶

Podle tradičního názoru je zájem o určitý předmět i obecnější zájem chápán jako kamínek v mozaice žákovy motivace vedle jeho dalších zájmů, potřeb, motivačních činitelů osobnosti.

---

¹⁶ HRABAL, V. , MAN, F. , PAVELKOVÁ, I. *Psychologické otázky motivace ve škole*. Praha, 1989. s. 24.

Na motivaci studenta působí větší počet rozmanitých potřeb, citů, hodnotových orientací, dílčích motivačních momentů, a to v kombinacích, které jsou odlišné interindividuálně (při srovnání různých jednotlivců) a také odlišné intraindividuálně (při srovnání různých období života téhož jednotlivce).

Motivace k učení může zesílit kompenzací: např. usilovné studium se může zdát východiskem z nezdaru a z tíživé osobní situace.¹⁷

Vnitřní motivací rozumíme, pokud žák přijal cíl za svůj, má k němu silný emoční vztah a učení přijímá jako nutnou podmínku k jeho dosažení. O vnější motivaci mluvíme, pokud je tomu naopak. Využití vnější motivace ve výchovné praxi je běžné a zdůvodněné. Samotná vnější motivace nestačí k dosažení dlouhodobých výsledků učení a ke zformování zralé osobnosti.

Různí žáci odlišně reagují na různé formy ovlivňování jejich motivace k učení. Žáci sociálně neúspěšní zvyšují výkon hlavně po pochvale, kdežto žáci sociálně úspěšní, zvyklí na kladné hodnocení od vrstevníků i učitelů potřebují spíše upozornění na chyby v činnosti, z toho vyplývá důležitost individuálního přístupu k žákům v působení na jejich motivaci.

3.1 Činitelé působící na motivaci k učení:

1) Upoutání pozornosti

Zvědavost žáků bývá upoutána názorným prezentováním učiva, ale také slovním vyjádřením rozporu, problémů, odlišnosti od žakovy dosavadní zkušenosti, od jeho očekávání. Pro příznivý motivační účinek je důležité, aby žák na novém předmětu našel zároveň něco známého a pochopitelného.

2) Metody aktivního učení

Metody aktivního učení jsou zaměřeny na osvojování nových poznatků, často je používána forma her, soutěží a kvízů. Na motivaci k učení působí příznivě, když žák není odsouzen k pasivní roli diváka a posluchače, ale má možnost vlastní výraznější aktivity; působí při tom radost z činnosti.

3) Úspěch v činnosti

Dobrý výsledek, úspěch v činnosti je odměnou. Žák potřebuje znát výsledky své činnosti, aby prožil úspěch a správně ho zhodnotil. Důležitá je míra úspěchů a neúspěchů, a ta opět závisí na míře a náročnosti úkolů (snadný úspěch tolik netěší;

¹⁷ PAVELKOVÁ, I. *Perspektivní orientace žáků a časový faktor v žakovské motivaci*. Praha, 2002. s. 34.

obtížný úkol a dílčí neúspěch může motivovat ke zvýšenému úsilí; těžké a opakované neúspěchy žáka frustrují, což vede k narušení motivace k učení).

4) Sociální momenty

Sociální momenty jsou kombinací všech předešlých bodů. Významný vliv při formování motivace má:

- a) pozitivní sociální hodnocení předmětů a činnosti
- b) sociální hodnocení žákova úspěchu v učebních činnostech
- c) společná činnost

Mladiství jsou při formování svých zájmů značně ovlivněni tím, co kladně hodnotí a co považují za zajímavé ty osoby, se kterými mají kladné vztahy. Motivace k určitému oboru se snáze formuje, když má mladý člověk před očima živý model, příklad člověka, který je představitelem tohoto oboru a zároveň je žákovi sympatický. Společné učení, trénink a domácí příprava apod. v příznivém klimatu může zformovat u žáků potřebnou motivaci i k obtížným předmětům a úkolům.

5) Souvislost předmětu (činnosti) s životními perspektivami

Motivace k učení vzniká a prohlubuje se také uvedením učiva do souvislosti s budoucí žakovou činností, s jeho perspektivami.

Působivá je žákova zkušenost, zážitek s emočním zabarvením. Důležité je, že takové činnosti umožňují člověku prožít zkušenost, která ukazuje možnost uspokojení důležitých potřeb a přiblížení cílů v určité oblasti a činnosti.¹⁸

3.2 Specifický vývoj motivace činnosti

- Počáteční motivace (epizodický situační zájem)

Počáteční motivace k učení vzniká u dětí a mládeže zpravidla snadno.

Obecně lze říci, že skupiny činitelů působících při formování motivace mohou podporovat vývoj k diferencované, hlubší a trvalejší motivaci k učení určitého předmětu či oboru; zvláště však záleží na žakově činnosti a jejích společenských podmínkách.

---

¹⁸ PAVELKOVÁ, I. *Perspektivní orientace žáků a časový faktor v žakovské motivaci*. Praha, 2002. s.7.

Motivace, zájem o určitý předmět nebo obor se prohlubuje v určité činnosti (upevněný, trvalý zájem je nedílně spjat se základními životními cíli jedince a s jeho životem).

- Hlubší motivace (trvalejší)

V průběhu učení, zvláště v průběhu aktivních učebních činností v příznivých osobních vztazích, v příznivém emočním klimatu, při užití vhodných metod vyučování a v souvislosti s celkovým vývojem osobnosti se může měnit struktura motivace k učení. Žák má nadále zájem o týž předmět, ale v tomto zájmu působí silněji jiné dílčí motivy než dříve; např. ustupuje význam odměn a dílčích pochval, více silí působení specifické zvědavosti i potřeb činnosti a dlouhodobých životních cílů. Také může dojít k přeměně počáteční převážně vnější motivace v motivaci převážně vnitřní.

V případech, kdy se motivace k učení vyvíjí nepříznivě, mohou působit nejen rušivé vlivy prostředí, ale také nedostatky v samotném vyučování a výchově.

Rušivě mohou působit nedostatky v osobních vztazích a v emočním klimatu (vztah učitele a žáků, vztahy uvnitř škol. třídy). Na motivaci v učení působí rušivě - podobně jako u ostatních motivačních momentů - již samo nasycení: nadměrné zabývání se stejnou učební činností, jediným předmětem bez přestávek a bez vystřídání jinými předměty a činnostmi.¹⁹

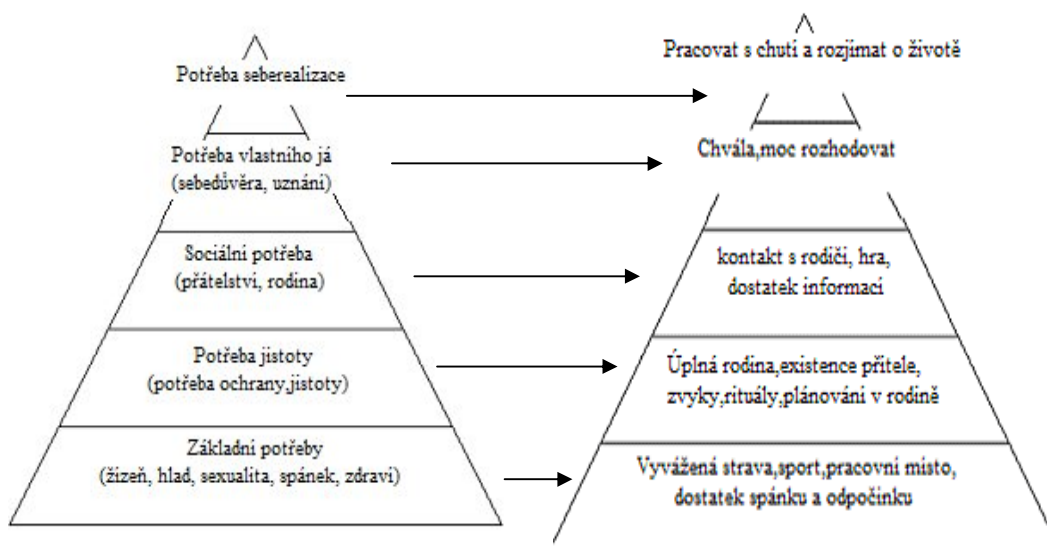
---

¹⁹ PAVELKOVÁ, I. *Perspektivní orientace žáků a časový faktor v žákovské motivaci*. Praha, 2002. s.89.

3.3 Potřeby a školní výkony

Graf č. 3 je zaměřen na model A.H.Maslowa s převedením jednotlivých úrovní na potřeby studenta tak, aby mohl být správně v jednotlivých úrovních potřeb motivován. Pokud jsou uspokojeny všechny úrovně potřeb – od té nejnižší, pak se teprve žák může zaměřit na vlastní uspokojení konkrétní potřeby seberealizace.

Graf č. 3 Maslowova pyramida s ohledem na školní výkony

Zdroj: HELMS, W. *Lépe motivovat – méně se rozčilovat*. Praha, 1998. s. 25.

Úroveň uspokojování uvedených potřeb přirozeně ovlivňuje školní úspěšnost studenta a samozřejmě úzce souvisí s jeho školními výkony. Pokud je některá z těchto úrovní nedodržena či úplně vypuštěna, může dojít k tomu, že student přestane mít zájem o studium. V tomto případě může být na vině spousta faktorů, nejen nepříznivé podmínky ve škole, ale také špatné domácí prostředí.

Ve výjimečných případech, kdy jsou uspokojeny všechny tyto potřeby, dochází k tomu, že i přesto se může student projevovat nežádoucím způsobem. Pokud k tomu dojde, je třeba si se studentem buďto promluvit a pomoci mu, nebo vyhledat odbornou pomoc, třeba školního poradce či psychologa.

V další části se bakalářská práce zaměří na popis jednotlivých úrovní potřeb z grafu č. 3 s ohledem na správnost využití všech úrovní potřeb k motivaci studenta.

- **Základní potřeby**

Do základních potřeb řadíme vše, co potřebuje tělo (strava, spánek, aj.). Pokud jsou tyto potřeby zanedbány, je u studenta velká šance, že klesne úroveň jeho školních výsledků.

Pokud není splněna základní potřeba, student odkládá vypracování domácího úkolu, zpracovává ho z donucení nebo pod nátlakem. Soustředění a pozornost je velmi slabá, a tím vznikají zbytečné chyby, což se také odráží na tom, že student nemá šanci si něco zapamatovat, takže domácí úkol ztrácí svoji funkci. Důležité je rovněž uspokojení potřeby pohybu, odpočinku a sytosti, pokud tyto potřeby nejsou uspokojeny, student ztrácí zájem o učivo. Stejně tak to platí pro spánek, je důležité, aby žák byl dostatečně vyspalý a tím pádem také opravdu vnímal, co se ve škole učí.

- **Potřeba jistoty**

Uspokojování této potřeby je také neméně důležité pro každodenní život. Pokud není brán ohled na tuto potřebu, může se to projevit na školních výkonech tím, že student odmítne podávat výkon, protože třeba ztratil smysl života. Student je myšlenkami jinde a zaobírá se jinými problémy, povinnosti se snaží odložit na později a snaží se vyřešit problémy, které momentálně má.

Jednou z hlavních jistot člověka je vědomí, že má střechu nad hlavou, že se toto nebude v blízké budoucnosti měnit. I když si to student třeba ještě tolik neuvědomuje, tak právě tento pocit je jednou z jistot, která se stává pro dospělého jedince jednou z hlavních motivací.

Rodina a domov znamená útočiště a opravdové zázemí v našem životě. Nejhlouběji studenta zasahují a znejistňují neustálé hádky mezi rodiči. Stejně tak hluboce a bolestně na něj působí rozvod.

Student se začne uzavírat sám do sebe a přestává komunikovat s okolím. Dochází k nashromáždění veškerých emocí, a tak student nemůže vykazovat nejen žádné školní výsledky, ale i motivace upadá. V případě motivace dochází k tomu, že nevidí smysl, proč a pro koho by se měl učit.

Motivaci do jisté míry také ovlivňuje proces dospívání. Dalo by se říci, že dospívání je zdrojem nejistoty po stránce fyzické i psychické. Dospívající potřebují rady od dospělých, aby se naučili vypořádat se s životem, i když to většinou popírají. Dospívající mládež se nachází v procesu dozrávání, a tím i osamostatňování od rodičů, proto je pro ně někdy těžké hledat radu právě u těch nejbližších, od kterých se snaží

odpoutat. Rodiče, kteří vychovávají zejména prostřednictvím trestů a zákazů, berou svému dítěti prostor k získávání nových zkušeností. Současně ho omezují v poznávání a osvojování světa. Někdy se může zdát, že pokud má student něco zakázané, je pro něj motivací to poznat, ale může také dojít k situaci, kdy se pro něj zakázané stane nemotivující. Záleží na povaze studenta.

- **Sociální potřeby**

Nejjednodušší sociální potřeby jsou vrozené. Vývojově na prvním místě se u dítěte vytvářejí sociální potřeby, které jsou vázané na blízké osoby – **rodiče**.

Rodina (podle sociologické definice) je skupina osob (případně více skupin osob) navzájem spjatých pokrevními svazky, manželstvím (nebo srovnatelným právním vztahem) nebo adopcí, jejíž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí. Existuje několik variant uspořádání rodiny. Základní ("jádrovou") rodinu tvoří muž a žena a jejich děti, zatímco rozšířená rodina zahrnuje prarodiče, tety, strýce, bratrance a další.

„Než se dítě pustí do práce na domácích úkolech, musí uspokojit také své sociální potřeby. K nim sice patří i to, že si může něco domluvit s kamarády, něco podniknout s přítelem, ale především je to vědomí blízkosti, náklonnosti a lásky rodičů.“²⁰

Rodina hraje v sociálních potřebách významnou roli. Představuje bezpečné zázemí v životě studenta a každého jedince. I škola by měla ovlivňovat sociální rozvoj studenta, i když je rozhodujícím činitelem ve vzdělávání studentů.

- **Potřeby vlastního „já“**

Všechny potřeby vlastního vědomí jsou zaměřeny na vybudování a hlavně posílení pocitu sebedůvěry. Snaha dosáhnout uznání, být váženým a významným člověkem, mít dobré společenské postavení utváří sebedůvěru nejen dospělým jedincům, ale také studentům.

„Pocit sebedůvěry nevzniká, až když je člověk dospělý. Vytváří se od okamžiku prvního nadechnutí neustálým srovnáváním se s okolím.“²¹

Pokud toto převedeme do praxe, lze to pochopit tak, že rodiče by měli neustále své dítě povzbuzovat, protože právě důvěra a podpora zvyšuje jeho sebehodnocení.

Mezi prostředky, jimiž můžeme zvýšit sebehodnocení, patří:

- Možnost samostatně se rozhodovat

---

²⁰ HELMS, W. *Lépe motivovat – méně se rozčilovat*. Praha, 1998. s. 36.

²¹ HELMS, W. *Lépe motivovat – méně se rozčilovat*. Praha, 1998. s. 38.

- ocenění výkonů
- jistota, že ostatní mě vidí tak, jako se vidím já osobně
- rostoucí míra odpovědnosti
- uznání vlastní osoby

Stejně tak se najdou i prostředky, které sebedůvěru dokážou narušit, či dokonce úplně zničit:

Podceňování: Rodiče dávají najevo svoji nedůvěru.

Tlak očekávání a přeceňování ze strany rodičů: Při písemném testu si může student říci, že pokud to nezvládne, zklame rodiče.

Lze říci, že nejlepší motivací pro dítě či studenta je:

- ponechat mu tolik svobody, kolik je jen možné
- důvěřovat mu co nejvíce
- při výchově jsou co nejméně používat tresty a zákazy
- podělit se s ním o co nejvíce zkušeností

- **Potřeba seberealizace**

Pokud jsou všechny uvedené úrovně potřeb pomyslně splněny a uspokojeny, může student rozjímat o životě a bezstarostně se věnovat sám sobě.

3.4 Zhodnocení kapitoly 3

Kapitola Motivace ve výchovně-vzdělávacím procesu a motiv je zaměřena na vliv motivů na chování a jednání člověka či studenta v určité situaci. Jak ovlivňuje vnitřní a vnější motivace studenta v přístupu ke školním povinnostem.

Následující kapitola Činitelé působící na motivaci k učení konkretizuje jednotlivé činitele (upoutání pozornosti, metody aktivního učení, atd.), kteří studenta ve škole ovlivňují. S touto kapitolou je úzce spojena kapitola Specifický vývoj motivace činnosti, zde se pojednává o rozdělení motivace na počáteční motivaci (prvotní motivace vzniká velmi snadno a v brzkém věku) a hlubší motivaci (student si již uvědomuje, že ho předmět zajímá více).

Poslední kapitolou je část Potřeby a školní výkony, která je zaměřena na model A.H.Maslowa.

4 Cíl průzkumu

Cílem této bakalářské práce je hlouběji proniknout do problematiky motivace a zhodnotit motivační pohnutky středoškolských studentů, zjistit, zda je motivace pro současné studenty 4. ročníků středních škol důležitá, co je pro ně motivací pracovat na svém seberozvoji a zda mají zájem pokračovat ve studiu na vysokých školách.

4.1 Vymezení zkoumaného souboru

Pro zjištění dané problematiky byl v období září až listopad 2009 proveden průzkum mezi studenty 4. ročníků středních škol v regionu Příbram ve věkovém rozmezí 18-21 let. Celkem se tohoto průzkumu zúčastnilo 158 respondentů. Tohoto průzkumu se zúčastnili studenti následujících středních škol: Gymnázium Příbram, Legionářů 402, Příbram VII, Střední odborné učiliště a Střední odborná škola Dubno, Integrovaná střední škola hotelového provozu, obchodu a služeb v Příbrami.

4.2 Sběr dat

Pro splnění cíle bakalářské práce bylo nejdříve potřebné získat příslušná data, která byla dále vyhodnocena. Pro sběr dat byly použity dotazníky. Dotazníková anonymní technika sběru dat je určitý druh komunikace mezi tazatelem (osobou, která získává informace, v tomto případě autorka bakalářské práce) a respondentem (osobou, která informace poskytuje). Dotazník je metoda písemného kladení otázek, na které respondent písemně odpovídá. Jeho podstatou je uspořádaný soubor otázek. Dotazovaná osoba na ně odpovídá buď zaškrtnutím jedné z nabízených variant nebo vepsáním odpovědi na určené místo. Výhodou dotazníku je možnost obsáhnout velký počet zkoumaných osob a relativně snadné zpracování s využitím výpočetní techniky.

Podle vnější podoby lze otázky rozčlenit na otevřené, uzavřené a polootevřené. Otevřené otázky mají podobu dotazu s možností volné formulace odpovědi. Výhodou je získání různorodého množství odpovědí na danou problematiku, nevýhodou je náročnost zpracování a někdy i získání nepotřebných informací. Otevřené otázky mohou pomoci získat nové pohledy na daný problém. U uzavřené otázky jsou vždy nabídnuty varianty, které respondent může pouze zaškrtnout. Tento typ otázek je vhodné použít, pokud máme danou situaci a chceme zjistit názor lidí na tuto situaci. Polootevřené otázky představují kombinaci předchozích dvou typů, jsou zde nabídnuty možnosti odpovědi a zároveň ponechána možnost volného vyjádření.

V průzkumu k této bakalářské práci byl použit dotazník využívající všechny 3 typy těchto otázek. Dotazník obsahuje 10 otázek na jedné straně A4, tento úsporný

rozsah byl zvolen účelově pro zajištění srozumitelnosti, kvality odpovědí a ochoty respondentů zapojit se do průzkumu.

4.3 Zpracování dat

Data získaná z dotazníků v rámci průzkumu k této bakalářské práci byla zpracována kvantitativně a graficky do tabulek v programu MS Excel. Data jsou zobrazována jak procentuelním, tak číselným údajem. U některých otázek podotázek, u kterých nebyl možný procentuelní či číselný údaj, jsou uváděny nejčastější odpovědi respondentů.

5 Výsledky dotazníků z Gymnázia Příbram, Legionářů 402, Příbram VII

Na této škole bylo dotazováno celkem 55 studentů, z toho bylo 33 studentek a 22 studentů ve věkovém rozmezí 18-20 let. Z důvodů nesprávného vyplnění byly vyřazeny celkem 3 dotazníky. Pro zhodnocení výzkumu bylo použito 52 dotazníků. Osloveni byli studenti 4. ročníků čtyřletého gymnázia a oktávy osmiletého gymnázia.

Tab. 1: Základní údaje o respondentech

Základní údaje	Číselné údaje
Celkem dotazovaných studentů	55
Vyřazené dotazníky	3
Počet dotazníků použitých pro výzkum	52
Ženy	30
Muži	22
Věkové rozmezí studentů	18 – 20 let

- *Jaký význam má podle vás pojem „motivace“ a „seberozvoj“ ?*

U této otevřené otázky vyjadřovali respondenti svůj vlastní názor. Přibližně 2/3 odpovídaly, že tyto pojmy jsou pro ně důležité ve škole, ale také v jejich osobním životě.

- *Vychází motivace z vašeho osobního života a co je pro vás největší motivací?*

Tab. 2: Zpracování odpovědí na 2. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta
Ženy	27	90%	3	10%
Muži	22	100%	-	-
Celkem	49	94%	3	6%

94% (49) respondentů odpovědělo, že motivace vychází z jejich osobního života. Pouhých 6% (3) odpovědělo, že motivace nevychází z jejich osobního života. Na podotázku, co je pro studenty největší motivací, jsou odpovědi velmi různé. 2/3

studentů odpovídaly, že pro ně největší motivaci momentálně představuje úspěšně odmaturovat a dostat se na vysokou školu. 1/3 studentů odpověděla, že je pro ně motivací být dobrým člověkem, rodičem či ředitelem v podnikatelské sféře.

- *Souvisí výběr školy s vaší budoucí kariérou? Pokud ANO, tak proč?*

Tab. 3: Zpracování odpovědí na 3. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>
Ženy	27	90%	3	10%
Muži	16	72%	6	18%
Celkem	43	83%	9	17%

83% (43) respondentů potvrzuje, že volba střední školy souvisí s jejich budoucností a taktéž jejich volba vysoké školy. 17% (9) respondentů odmítá souvislost výběru školy s jejich budoucí kariérou. 2/3 respondentů v podotázce uvedlo, že považují studium gymnázia za vhodnou volbu pro některá budoucí povolání, jako příklady uváděli povolání lékaře a právníka.

- *Vybrali byste si jiný druh školy, než studujete? Pokud ANO, tak proč?*

Tab. 4: Zpracování odpovědí na 4. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>
Ženy	7	14%	23	76%
Muži	5	13%	17	77%
Celkem	12	13%	40	77%

Na otázku týkající se změny studované školy odpovědělo 77% (40) respondentů, že by si jiný druh školy nevybrali a jsou spokojeni se školou, kterou navštěvují. 13% (12) studentů odpovědělo, že by si vybrali jiný druh školy, hlavně s odborným zaměřením. 3 dotazovaní studenti odpověděli, že gymnázium studují na přání rodičů.

- *Doplňuje vaše studium nějaký zájmový kroužek? Pokud ANO, myslíte si, že bude mít uplatnění i v pracovní kariéře?*

Tab. 5: Zpracování odpovědí na 5. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta
Ženy	10	34%	20	66%
Muži	7	32%	15	68%
Celkem	17	33%	35	67%

67% (35) studentů uvedlo, že žádný zájmový kroužek nenavštěvuje, a 33% (17) uvedlo, že zájmový kroužek navštěvuje. Všichni respondenti souhlasně uvedli, že navštěvují jazykové kurzy pro zlepšení svých jazykových znalostí, u kterých předpokládají další využití ve studiu i v zaměstnání.

- *Jak se rozhodujete při výběru studia?*

Tab. 6: Zpracování odpovědí na 6. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	Samostatně		S pomocí rodičů	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta
Ženy	21	70%	9	30%
Muži	16	72%	6	28%
Celkem	37	71%	15	29%

71% (37) respondentů se rozhoduje při výběru školy samostatně a 29% (15) respondentů se rozhoduje s pomocí rodičů. V případě respondentů z gymnázia lze předpokládat, že při výběru školy již předpokládali následné studium na vysoké škole.

- *Myslíte si, že hraje roli při výběru vysoké školy její sídlo?*

Tab. 7: Zpracování odpovědí na 7. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>
Ženy	27	90%	3	10%
Muži	21	95%	1	5%
Celkem	48	92%	4	8%

Pro 92% (48) studentů je sídlo školy důležitým faktorem při rozhodování. 8% (4) odpovědělo, že sídlo nehraje při výběru roli. V případě respondentů z příbramského regionu lze považovat výběr lokality vysoké školy za snazší ve srovnání se studenty z jiných regionů, neboť hned několik univerzitních měst (Praha, Plzeň) se nachází v dostupné vzdálenosti.

- *Pokud byste chtěli pokračovat ve studiu, kam se budete hlásit, popřípadě jmenujte obor?*

U této otevřené otázky respondenti vyjadřovali samostatně svůj názor, proto zde není možné znázornit jejich odpovědi v tabulce. Studenti gymnázia nejčastěji odpovídali následovně:

ČVUT - multimédia, bio-medicína, dopravní, letectví

VŠE - politologie, mezinárodní vztahy

UK - matematické obory, učitel, přírodní vědy, pedagogika

FFUK – japonská studia

Dále pak byly uváděny tyto školy: FTVS, DAMU, FAMU, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Masarykova univerzita.

2/3 respondentů uváděly, že zatím nejsou zcela rozhodnuty, na kterou vysokou školu se budou hlásit, a jen 1/3 respondentů dokázala konkrétně odpovědět, na kterou vysokou školu podají přihlášku nebo jaký obor by chtěla studovat.

- ***Jaké povolání byste nejraději vykonávali, pokud byste měli na výběr?***

Odpovědi na tuto otevřenou otázku byly velmi rozmanité a není zde možné pro rozmanitost odpovědí provést znázornění v tabulce. Respondenti mužského pohlaví nejčastěji uváděli tato povolání: ředitel, pilot, architekt, režisér, psycholog, podnikatel, profesionální sportovec, lékař, právník. Respondentky ženského pohlaví uváděly tato povolání: manažerka, grafička, fyzioterapeutka, lékárnice, právnička, herečka, lékařka, učitelka.

- ***Co je podle vás větší motivací práce? (výše mzdy, kolektiv, aby práce bavila, jiný názor)***

Tab. 8: Zpracování odpovědí na 10. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	Výše mzdy + práce bavila		Kolektiv + práce bavila	
	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>
Ženy	23	76%	7	23%
Muži	18	82%	4	18%
Celkem	41	79%	11	21%

Pro 79% (41) respondentů je důležitá výše mzdy a to, aby je práce bavila. Respondenti si uvědomují, že peníze jsou pro život velmi důležité, ale také přiznávají, že je pro ně důležité, aby je práce bavila. Někteří respondenti u této otázky uvádějí, že je pro ně důležitý kariérní postup v práci a výše mzdy. Jedna respondentka uvedla, že by ráda pracovala ve výzkumné laboratoři, kde by ji motivoval významný objev.

6 Střední odborné učiliště a Střední odborná škola Dubno

Na této škole vyplnilo dotazník 51 studentů ve věkovém rozmezí 18-21 let. Respondenti byli studenti oboru Strojní a požární techniky a oboru Počítačové řízení a byli pouze mužského pohlaví, neboť se na tuto školu studentky pro její zaměření hlásí pouze ojediněle. Pro vyhodnocení průzkumu bylo použito 42 dotazníků, vyřazeno bylo 9 dotazníků.

Tab. 9: Základní údaje o respondentech

Základní údaje	Číselné údaje
Celkem dotazovaných studentů	51
Vyřazené dotazníky	9
Počet dotazníků použitých na výzkum	42
Muži	51
Věkové rozmezí studentů	18-21 let

- ***Jaký význam má podle vás pojem „motivace“ a „seberozvoj“ ?***

Odpovědi respondentů byly velmi rozmanité a velmi často pouze jednoslovné. Pro 2/3 respondentů pojem motivace znamená „něco velkého“, ale bohužel to již respondenti neupřesnili. Odpovědi od 1/3 studentů byly srozumitelné a pojem motivace pro ně znamená „dosáhnout něčeho nového“, „cesta k životním úspěchům“. Pojem seberozvoj nebyl nijak blíže ze strany respondentů vysvětlen.

- ***Vychází motivace z vašeho osobního života a co je pro vás největší motivací?***

Tab. 10: Zpracování odpovědí na 2. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta
Muži	32	76%	10	24%

76% (32) respondentů odpovědělo, že je pro ně motivací složit maturitu a být přijat na vysokou školu. Pro 24% (10) studentů, kteří uvedli do dotazníku, že nebudou pokračovat ve studiu, je motivací najít si kvalitní práci, aby uživili budoucí rodinu.

- ***Souvisí výběr školy s vaší budoucí kariérou? Pokud ANO, tak proč?***

Tab. 11: Zpracování odpovědí na 3. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>
Muži	20	48%	22	52%

Pro 48% (20) respondentů souvisí jejich výběr školy s budoucí kariérou. Jako hlavní důvod uvádějí, že mají konkrétní zaměření na určitý obor. Podle studentů jim toto zaměření pomůže lépe se uplatnit v jejich budoucím povolání. Dle 52% (22) ale výběr nesouvisí s budoucí kariérou.

- ***Vybrali byste si jiný druh školy, než studujete? Pokud ANO, tak proč?***

Tab. 12: Zpracování odpovědí na 4. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>
Muži	22	52%	20	48%

Nespokojeno se svou volbou je 52% (22) respondentů. Hlavním z uváděných důvodů je, že si studenti uvědomili až při samotném studiu oboru, že je baví něco jiného a rádi by studovali jiný obor. 48% (20) studentů, kteří by si jinou školu nevybrali, uvádí, že si svůj obor vybrali právě pro jeho zaměření.

- ***Doplňuje vaše studium nějaký zájmový kroužek? Pokud ANO, myslíte si, že bude mít uplatnění i v pracovní kariéře?***

Tab. 13: Zpracování odpovědí na 5. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>
Muži	7	17%	35	83%

83% (35) studentů uvedlo, že žádný zájmový kroužek nenavštěvuje. 17% (7) studentů, kteří potvrzují účast na zájmových kroužcích, uvádí, že navštěvují kroužek se zaměřením na počítačovou techniku přímo ve škole.

- ***Jak se rozhodujete při výběru studia?***

Tab. 14: Zpracování odpovědí na 6. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	Samostatně		S pomocí rodičů	
	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>
Muži	31	73%	11	27%

73% (31) respondentů uvádí, že se rozhoduje zcela samostatně, a 27% (11) se rozhoduje s pomocí rodičů.

- ***Myslíte si, že hraje roli při výběru vysoké školy její sídlo?***

Tab. 15: Zpracování odpovědí na 7. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>
Muži	22	52%	20	48%

Podle 52% (22) respondentů hraje sídlo vysoké školy svou roli při daném rozhodování. Pro 48% (20) studentů to není důležité a argumentují tím, že když je bude obor bavit, není důležité, ve kterém městě budou pokračovat ve studiu.

- ***Pokud byste chtěli pokračovat ve studiu, kam se budete hlásit, popřípadě jmenujte obor?***

2/3 studentů uvádí, že nebudou dále pokračovat ve studiu, ale 1/3 studentů uvádí, že zvažuje pokračování ve studiu na vysoké škole. U této otázky se respondenti vyjadřovali samostatně, proto zde není možné znázornit jejich odpovědi v tabulce. Respondenti uváděli jako potenciální studované vysoké školy například: ČVUT, Policejní akademie, VŠE, Univerzita obrany v Brně, UK, VŠERS.

Několik respondentů uvádí, že nebudou pokračovat ve studiu na vysoké škole, ale pouze si dodělají záchrannářský kurs, aby mohli vykonávat povolání hasiče.

- ***Jaké povolání byste nejraději vykonávali, pokud byste měli na výběr?***

U této otázky respondenti uváděli jak relativně nereálné odpovědi (motoristický závodník, prodavač zmrzliny), tak reálné odpovědi. Nejčastěji bylo uváděno povolání hasiče, neboť se jedná o maturitní obor na této škole. Dále pak respondenti uváděli tato povolání: podnikatel, grafik, pilot, účetní, voják, učitel, řidič, mistr.

- ***Co je podle vás větší motivací práce? (výše mzdy,kolektiv,aby práce bavila,jiný názor)***

Tab. 16: Zpracování odpovědí na 8. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	Výše mzdy + kolektiv		Výše mzdy + práce bavila		Kolektiv + práce bavila	
	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>
Muži	7	16%	4	1%	31	73%

Pro 73% (31) studentů je důležitý kolektiv a aby je práce bavila. Jeden z respondentů uvádí, že pokud by bral vysoký plat a práce ho nenaplňovala, tak by ho práce nebavila a neměl by z peněz potěšení. Další respondent uvedl, že pro něj není důležité, co ho motivuje nejvíce, protože většinu lidí po čase jejich práce omrzí a stejně je přestane bavit. Zajímavý je také názor jednoho respondenta, že je pro něj pracovní motivací, když jako hasič bude moci zachraňovat lidské životy.

7 Integrovaná střední škola hotelového provozu, obchodu a služeb v Příbrami

Na této škole bylo celkem dotazováno 52 studentů ve věkovém rozmezí 18-21 let. Celkem bylo zpracováno 47 dotazníků od 32 studentek a 15 studentů. Respondenti byli studenti oboru Obchodník a oboru Hotelový provoz. Z důvodu nesprávného vyplnění bylo vyřazeno 5 dotazníků.

Tab. 17: Základní údaje o respondentech

Základní údaje	Číselné údaje
Celkem dotazovaných studentů	52
Vyřazené dotazníky	5
Počet dotazníků použitých pro výzkum	47
Ženy	32
Muži	15
Věkové rozmezí studentů	18-21 let

- *Jaký význam má podle vás pojem „motivace“ a „seberozvoj“ ?*

Z odpovědí respondentů je zřejmé, že jsou všichni seznámeni s pojmem motivace, někteří studenti napsali přímo definici motivace. Jejich znalost vyplývá z absolvování předmětu management na této škole. Taktéž byli respondenti schopni vysvětlit a popsat pojem seberozvoj.

- *Vychází motivace z vašeho osobního života a co je pro vás největší motivací?*

Tab. 18: Zpracování odpovědí na 2. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta
Ženy	28	87%	4	13%
Muži	13	86%	2	14%
Celkem	41	87%	6	13%

Pro 87% (41) respondentů vychází motivace z jejich osobních zkušeností, což odmítá 13% (6) respondentů. Jedna studentka uvedla, že její rodiče nemají střední školu, mají těžkou práci, a proto se snaží vystudovat maturitní obor, aby se měla jednou lépe.

- **Souvisí výběr školy s vaší budoucí kariérou? Pokud ANO, tak proč?**

Tab. 19: Zpracování odpovědí na 3. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta
Ženy	32	100%	-	-
Muži	10	66%	5	34%
Celkem	42	89%	5	11%

Odpovědi na tuto otázku se odlišovaly podle pohlaví. Všechny studentky (32) odpověděly, že výběr školy souvisí s budoucí kariérou. Studenti už neodpovídali tak jednomyslně, 66% (10) studentů si myslí, že výběr školy má souvislost, ale 11% (5) tuto souvislost odmítá a uvádí například, že muž se může uplatnit i v jiném oboru než vystudovaném.

- **Vybrali byste si jiný druh školy, než studujete? Pokud ANO, tak proč?**

Tab. 20: Zpracování odpovědí na 4. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta
Ženy	12	37%	20	63%
Muži	2	14%	13	86%
Celkem	14	24%	33	76%

76% (33) studentů je spokojeno s výběrem svého oboru a neměnili by ho. Celkem 24% (14) dotazovaných odpovědělo, že by obor změnili. Studenti jako jiný obor uvádí počítačovou techniku nebo učební obor automechanik. Studentky uváděly, že by rády šly znovu studovat, kdyby tuto možnost měly, obory typu kosmetička nebo kadeřnice.

- *Doplňuje vaše studium nějaký zájmový kroužek? Pokud ANO, myslíte si, že bude mít uplatnění i v pracovní kariéře?*

Tab. 21: Zpracování odpovědí na 5. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>
Ženy	2	6%	30	94%
Muži	-	-	15	100%
Celkem	2	4%	45	96%

96% (45) respondentů odpovědělo, že žádný zájmový kroužek nenavštěvuje. 4% (2) uvádí, že navštěvují jazykové kurzy s výukou anglického jazyka. Studenti oboru Hotelnictví uvádí absolvování kurzu barmanství a kurzu o hygieně.

- *Jak se rozhodujete při výběru studia?*

Tab. 22: Zpracování odpovědí na 6. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	Samostatně		S pomocí rodičů	
	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>	<i>Počet</i>	<i>Procenta</i>
Ženy	27	84%	5	16%
Muži	11	73%	4	27%
Celkem	38	81%	9	19%

81% (38) studentů se při výběru střední a vysoké školy rozhoduje samostatně. 19% (9) studentů přiznává, že se rozhodují sami, ale konzultují možnosti s rodiči.

- *Myslíte si, že hraje roli při výběru vysoké školy její sídlo?*

Tab. 23: Zpracování odpovědí na 7. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	ANO		NE	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta
Ženy	23	71%	9	29%
Muži	12	80%	3	20%
Celkem	35	74%	12	26%

Respondenti souhlasně potvrzují důležitost sídla vysoké školy při jejím výběru, již ale nijak nedoplňují svůj názor.

- *Pokud byste chtěli pokračovat ve studiu, kam se budete hlásit, popřípadě jmenujte obor?*

1/2 studentů by ráda pokračovala ve studiu, ale druhá polovina studentů by ráda začala pracovat. Někteří respondenti napsali, že by rádi studovali dálkově při práci, pokud by jim to zaměstnavatel umožnil. Někteří studenti nejsou zatím rozhodnutí, ale rádi by dále pokračovali ve studiu. U této otevřené otázky se studenti vyjadřovali samostatně, proto zde není možné znázornit jejich odpovědi do tabulky. Studenti často uváděli následující školy a obory:

Vyšší odborná škola cestovního ruchu v Karlových Varech – management hotelových služeb

VŠE – management, mezinárodní vztahy

VŠERS – bezpečnostně právní studia, regionální studia

Policejní akademie, Univerzita obrany

- *Jaké povolání byste nejraději vykonávali, pokud byste měli na výběr?*

Nejčastěji byly uváděny profese: podnikatel, obchodník ve své prodejně, hoteliér, policista, voják, barman, překladatel, účetní, manažer.

- *Co je podle vás větší motivací práce? (Výše mzdy, kolektiv, aby práce bavila, jiný názor)*

Tab. 24: Zpracování odpovědí na 10. otázku dotazníkového průzkumu

Odpověď	Výše mzdy + kolektiv		Výše mzdy+práce bavila		Kolektiv + práce bavila	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
Ženy	5	15%	25	78%	3	7%
Muži	4	27%	11	73%	-	-
Celkem	9	19%	37	79%	3	2%

Pro 79% (37) respondentů je nejdůležitější výše mzdy a aby je práce bavila. Pro 19% (9) je důležitá výše mzdy a kolektiv. Někteří studenti odpovídali, že je pro ně důležité, aby měli dostatek volna pro rodinu či své záliby. Jeden ze studentů napsal, že chce dělat profesionálního barmana, protože barmani jsou dobře placení a pracují pouze v noci a přes den mají volno a mohou ho využít, jak potřebují, na rozdíl od běžných pracujících.

8. Porovnání jednotlivých středních škol mezi sebou

Tato kapitola je zaměřena na srovnání odpovědí respondentů z jednotlivých škol a jejich interpretaci.

Otázka č. 1

Respondenti z ISS HPOS umějí nejlépe z daných škol definovat pojem motivace a pojem seberozvoj. Tento fakt je dán tím, že během svého studia absolvují předmět Management, kde se danými pojmy zabývají. Respondenty z SOU a SOŠ Dubno v jejich vnímání těchto pojmů výrazně ovlivňuje praktické zaměření studia a absolvování praktického výcviku během studia. Pro studenty z Gymnázia Příbram i přes jejich nepřilíh přesné popsání významu těchto pojmů, jsou tyto pojmy běžnou součástí jejich života, jak lze usoudit z jejich odpovědí na tuto otázku.

Otázka č. 2

Tab. 25: Srovnání odpovědí u 2. otázky

ŠKOLA	ODPOVĚĎ	
	ANO	NE
Gymnázium	94% (49)	6% (3)
Dubno	76% (32)	24% (10)
ISS HPOS	87% (41)	13% (6)

Respondenti ze všech dotazovaných škol se shodují v tom, že motivace vychází z jejich životních zážitků a poznatků. U studentů Gymnázia Příbram lze na základě jejich souhlasných odpovědí předpokládat, že jsou v rámci užší rodiny motivováni k náročnému studiu a směřování k výkonu kvalifikovaných profesí.

Otázka č. 3

Tab. 26: Porovnání škol u 3. otázky

ŠKOLA	ODPOVĚĎ	
	ANO	NE
Gymnázium	83% (43)	17% (9)
Dubno	48% (20)	52% (22)
ISS HPOS	89% (42)	11% (5)

Studenti Gymnázia Příbram a ISS HPOS odpovídali na tuto otázku velmi podobně. Podle většiny respondentů souvisí výběr školy s jejich budoucí kariérou. Studenti SOU a SOŠ Dubno uvádí, že není zcela důležité, jaký obor vystudují, protože mohou pracovat v úplně jiném oboru.

Otázka č. 4

Tab. 27: Porovnání škol u 4. otázky

ŠKOLA	ODPOVĚĎ	
	ANO	NE
Gymnázium	13% (12)	77% (40)
Dubno	52% (22)	48% (20)
ISS HPOS	24% (14)	76% (33)

Studenti Gymnázia Příbram a ISS HPOS odpovídali na tuto otázku také velmi podobně, stejně jako u předchozí otázky. Při možnosti nového výběru střední školy by si vybrali stejnou školu, kterou nyní navštěvují. Pouze polovina studentů SOU a SOŠ Dubno odpověděla, že by si ráda vybrala jinou střední školu.

Otázka č. 5

Tab. 28: Porovnání škol u 5. otázky

ŠKOLA	ODPOVĚĎ	
	ANO	NE
Gymnázium	33% (17)	67% (35)
Dubno	17% (7)	83% (35)
ISS HPOS	4% (2)	96% (45)

Většina dotazovaných žádný zájmový kroužek nenavštěvuje. Studenti z ISS HPOS mají místo zájmových kroužků, které by jim pomohly se uplatnit v budoucí pracovní kariéře, různé kurzy, které jim zprostředkovává škola. Přestože nejvíce respondentů navštěvujících zájmové kroužky je z Gymnázia Příbram, je tento výsledek (33%) poměrně nízký, neboť u studentů připravujících se na náročné vysokoškolské studium by se dalo předpokládat, že budou mít zájem o rozšiřování si svých znalostí a

schopností i v rámci volnočasových aktivit, což se potvrdilo pouze u 1/3 respondentů Gymnázia Příbram.

Otázka č. 6

Tab. 29: Porovnání škol u 6. otázky

ŠKOLA	ODPOVĚĎ	
	Samostatně	S pomocí rodičů
Gymnázium	71% (37)	29% (15)
Dubno	73% (31)	27% (11)
ISS HPOS	81% (38)	19% (9)

Většina respondentů ze všech dotazovaných škol shodně odpověděla, že se rozhoduje při výběru střední školy samostatně. Někteří uvádějí samostatné rozhodnutí konzultované s rodiči. Jen malá část studentů nechala výběr střední školy na svých rodičích. Ačkoliv respondenti považují svá rozhodnutí za samostatná, je zřejmé, že otázku volby střední školy většina z nich spolutrochovala se svými rodiči, i když to v dotazníkovém průzkumu výslovně neuvádějí.

Otázka č. 7

Tab. 30: Porovnání škol u 7. otázky

ŠKOLA	ODPOVĚĎ	
	ANO	NE
Gymnázium	92% (48)	8% (4)
Dubno	52% (22)	48% (20)
ISS HPOS	74% (35)	26% (12)

Studenti Gymnázia a ISS HPOS odpověděli, že jim záleží na tom, kde má vysoká škola sídlo a jednoznačně to ovlivňuje jejich výběr vysoké školy. U studentů SOU a SOŠ Dubno již odpovědi nejsou tak jednoznačné. Někteří respondenti tvrdí, že pokud budou mít opravdový zájem o určitý obor, nebude záležet na tom, kde škola sídlí. V případě studentů z příbramského regionu je nutné brát v úvahu fakt, že hned několik univerzitních měst se nachází v dostupné vzdálenosti.

Otázka č. 8

Studenti Gymnázia Příbram jsou všeobecně lépe připravováni ke studiu na vysoké škole, dalo by se říci, že studenti, kteří si tuto školu vyberou, předpokládají, že budou pokračovat ve vysokoškolském studiu. Díky této dlouhodobé přípravě respondenti z této školy uvádějí často konkrétní školy a obory, na které se budou hlásit. Studenti SOU a SOŠ Dubno jsou převážně rozhodnuti, že ve studiu pokračovat nebudou, ale někteří jedinci o dalším studiu uvažují. V jejich případě se ovšem jedná o specifické obory, které navazují na jejich dosavadní studium. U studentů ISS HPOS uvažuje o pokračování ve studiu přibližně každý druhý respondent. Podle odpovědí spíše studenti oboru Hotelnictví chtějí pokračovat ve studiu a naopak studenti oboru Obchodník se chystají začít pracovat.

Otázka č. 9

Většina respondentů u této otázky uváděla reálná zaměstnání. Objevovala se zaměstnání různé náročnosti, od prodavače, přes podnikatele, až po lékaře a právníky. Někteří respondenti uváděli poněkud nereálná zaměstnání, např. prodavač zmrzliny, rentiér či profesionální hráč pokru. Odpovědi respondentů často také vycházejí z oboru, který nyní studují. Studenti Gymnázia Příbram by se rádi uplatnili jako lékaři, právníci, architekti či psychologové. Studenti SOU a SOŠ Dubno by rádi pracovali jako podnikatelé, grafici, piloti, účetní, vojáci, učitelé, řidiči nebo mistři. Tyto odpovědi také odráží fakt, že respondenti z této školy byli pouze mužského pohlaví. Respondenti z ISS HPOS jsou velmi ovlivněni obory, které studují, a rádi by pracovali jako podnikatelé, obchodníci ve své prodejně, hoteliéři, policisté, vojáci, barmani, překladatelé, účetní nebo manažeři.

Otázka č. 10

Tab. 31: Porovnání škol u 10. otázky

ŠKOLA	ODPOVĚĎ		
	Výše mzdy + práce bavila	Kolektiv + práce bavila	Kolektiv + výše mzdy
Gymnázium	79% (41)	21% (11)	-
Dubno	1% (4)	73% (31)	16% (7)
ISS HPOS	79% (37)	2% (3)	19% (9)

V otázce týkající se pracovní motivace se většina respondentů ze všech dotazovaných škol shodla na tom, že je pro ně důležitá výše mzdy a aby je práce naplňovala a uspokojovala.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývá motivací k dalšímu seberozvoji u studentů maturitních ročníků středních škol v příbramském regionu. Cílem této práce byla charakteristika pojmu motivace a souvisejících pojmů v teoretické části a zjištění a posouzení stavu motivace k dalšímu seberozvoji u studentů maturitních ročníků na vybraných středních školách v praktické části.

Motivace je důležitým předpokladem úspěšného studia a dále úspěšného výkonu zvolené profese. Prostřednictvím náročného studia a pracovních úspěchů lidé uspokojují potřebu seberealizace a motivaci jako hybnou sílu celého tohoto konání lze označit jako stěžejní a nezbytnou součást celého procesu utváření cílů a chování člověka.

Jako zlomový okamžik ve vývoji jedince ve vztahu motivace a budoucnost lze označit období 18 – 21 let, kdy si studenti středních škol volí své budoucí zaměstnání a rozhodují o své budoucnosti. Proto byl pro účely této bakalářské práce zvolen soubor respondentů daného věku.

Na základě vyhodnocení získaných dat lze konstatovat, že studenti maturitních ročníků jsou motivováni k dalšímu seberozvoji a s ohledem na studovaný obor se odlišují jejich postoje k jejich budoucnosti a představy o ní. Zaměření studovaného oboru má zřetelný vliv na plány studentů a většina respondentů má jasné představy o budoucnosti a směřuje již k dalšímu studiu nebo pracovnímu zařazení. Studenti maturitních ročníků v regionu Příbram jsou motivováni k dalšímu seberozvoji a jsou si vědomi toho, že bez soustavného vzdělávání nedosáhnou svých profesních plánů.

Je nezbytné zmínit, že studovaný obor formuje postoje a životní hodnoty studentů, jako příklad lze uvést reálné a srozumitelné postoje studentů SOU a SOŠ Dubno, zájem studentů Gymnázia Příbram pokračovat ve studiu na vysokých školách a občas nereálné představy o jejich profesní budoucnosti, jasné profesní směřování studentů ISS HPOS.

Právě v současném období, kdy je přechod mezi absolutoriem a úspěšným ziskem práce vzhledem k vysoké míře nezaměstnanosti velmi obtížný, je důležité, aby mladí lidé i jejich rodiče důkladně přemýšleli o správné volbě a byli si vědomi nutnosti motivace a práce na seberozvoji, což povede ke snazšímu zařazení se do pracovního procesu a v souladu s poslední otázkou dotazníkového průzkumu i k uspokojení z vykonávané práce. Práce poté nebude jenom zdrojem obživy, ale jako samotná bude jedince naplňovat, motivovat a bude zdrojem seberealizace.

Seznam použité literatury

- ATKINSON, R. L. a kol. *Psychologie*. 2. vyd. Praha : Portál, 2003. 752 s. ISBN 80-7178-640-3.
- BALCAR, K. *Úvod do studia psychologie osobnosti*. 1. vyd. Chrudim : Nakladatelství Mach, 1991. 231 s. ISBN 80-7178-766-3.
- BERNOVÁ, E., NOVÝ, I. a kol. *Psychologie a sociologie řízení*. 3. vyd. Praha : Management Press, 2007. 798 s. ISBN: 978-80-7261-169-0.
- BENGT, K. LÖVINRSTON, F. H. *Management od A do Z*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2006. 309 s. ISBN 80-251-1001-X.
- EGGERT, M. A. *Motivace*. 2. vyd. Praha : Portál, 2005. 102 s. ISBN 80-7367-010-0.
- FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi*. 2. vyd. Praha : Portál, 1997. 384 s. ISBN 80-7178-626-8.
- GAJDOŠOVÁ, E. HERÉNYIOVÁ, G. *Rozvíjení emoční inteligence žáků*. 1. vyd. Praha : Portál, 2006. 324 s. ISBN 80-7367-115-8.
- GEIST, B. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Vodnář, 2000. 425 s. ISBN 80-86226-07-7.
- GILLERNOVÁ, J. MALOTINOVÁ, M. *Psychologie pro SŠ*. Praha : SPN, 1992. 89 s. ISBN 80-04-25936-7.
- HELMS, W. *Lépe motivovat – méně se rozčilovat*. Praha, 1998. 103 s. ISBN 80-7178-087-1.
- HRABAL, V. MAN, F. PAVELKOVÁ, I. *Psychologické otázky motivace ve škole*. 2. vyd. Praha : SPN, 1989. 232 s. ISBN 978-80-89236-39-8.
- HŘÍBKOVÁ, L. *Nadání a nadání*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 255 s. ISBN 978-80-247-1998-1.
- KLEIBL, J. DVOŘÁČKOVÁ, Z. HÜTTLOVÁ, E. *Stimulace pracovníků a tvorba mzdových Soustav*. 2. vyd. Praha: VŠE v Praze, 1998. 147 s. ISBN 80-7079-202-7.
- KUNEŠ, D. *Sebepoznání*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009. 151 s. ISBN 978-80-7367-541-7.
- KOZEL, R. *Moderní marketingový výzkum*. 2. vyd. Praha : Grada Publishing, 2005. 277 s. ISBN 80-247-0966-X.

- LOKŠOVÁ, I. LOKŠA, J. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. 1. vyd. Praha : Portál, 1999. 199 s. ISBN 80-7178-205-X.
- NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*. 1. vyd. Praha : Academia Praha, 1997. 473 s. ISBN 80-200-0625-7.
- NAKONEČNÝ, M. *Lexikon psychologie*. Praha, 1995. 437 s. ISBN: 80-85255-74-X.
- NAKONEČNÝ, M. *Průvodce dějinami psychologie*. 2. vyd. Praha : SPN, 1995. 147 s. ISBN 80-85937-23-9.
- NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. 2. vyd. Praha : Academia Praha, 1998. 620 s. ISBN 80-200-0628-1.
- NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. 2. vyd. Praha : Academia Praha, 1998. 498 s. ISBN 80-200-0628-1.
- NAKONEČNÝ, M. *Základy psychologie*. Praha, 1998. 590 s. ISBN: 80-200-0689-3.
- PAVELKOVÁ, I. *Perspektivní orientace žáků a časový faktor v žákovské motivaci*. 1. vyd. Praha : Univerzita Karlova, 2002. 248s. ISBN 80-7290-092-7.
- PLAMÍNEK, J. *Tajemství motivace*. 2. vyd. Praha : Grada Publishing, 2006. 127 s. ISBN 978-247-1991-7.
- SMÉKAL, V. *Pozvání do psychologie osobnosti; člověk v zrcadle vědomí a jednání*, 1. vyd. Brno : Barrister & Principal, 2002. 523 s. ISBN 80-85947-80-3.

Seznam zkratek

ČVUT – České vysoké učení technické

UK – Univerzita Karlova

FFUK – Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

VŠE – Vysoká škola ekonomická

FTVS – Fakulta tělesné výchovy a sportu

DAMU – Divadelní akademie múzických umění

VŠERS – Vysoká škola evropských a regionálních studií

FAMU – Filmová fakulta akademie múzických umění

SOU A SOŠ DUBNO – Střední odborné učiliště a Střední odborná škola Dubno

ISS HPOS PŘÍBRAM – Integrovaná střední škola Hotelového provozu, obchodu a služeb Příbram

Příloha: Dotazník

Žena

Muž

Věk:

1) Jaký význam má podle vás pojem „motivace“ a „seberozvoj“ ?

2) Vychází motivace z vašeho osobního života a co je pro vás největší motivací?

ANO NE

3) Souvisí výběr školy s vaší budoucí kariérou?

Pokud ANO, tak proč?

NE

ANO

4) Vybrali byste si jiný druh školy, než studujete? Pokud ANO, tak proč?

NE

ANO

5) Doplnuje vaše studium nějaký zájmový kroužek? Pokud ANO, myslíte si, že bude mít uplatnění i v pracovní kariéře?

NE

ANO

6) Jak se rozhodujete při výběru studia?

samostatně

s pomocí rodičů

7) Myslíte si, že hraje roli při výběru vysoké školy její sídlo?

NE

ANO

8) Pokud byste chtěli pokračovat ve studiu, kam se budete hlásit, popřípadě jmenujte obor?

9) Jaké povolání byste nejraději vykonávali, pokud byste měli na výběr?

10) Co je podle vás větší motivací práce? (1-2 možnosti, případně doplňte svůj názor)

výše mzdy

kolektiv

aby, vás práce bavila

ABSTRAKT

VLČKOVÁ, M. *Motivace k dalšímu seberozvoji mezi studenty maturitních oborů v regionu Příbram*: bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s. 2010, 55 s. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Ludmila Brabencová.

Klíčová slova: motivace, potřeby, seberozvoj, střední škola, student, temperament, teorie o motivaci, teorie o temperamentu, učení

Tato bakalářská práce se zabývá motivací a seberozvojem studentů na středních školách v příbramském regionu. Práce analyzuje vybrané motivační teorie a dále je pozornost zaměřena na jednotlivé faktory ovlivňující motivaci studentů. Další část je zaměřena na výuku ve škole a na správné motivování studentů na střední škole.

Hlavní část této práce je založena na dotazníkovém šetření. Dotazníkové šetření bylo provedeno na vybraných středních školách. Klíčovými body v této části jsou jednotlivé otázky, které jsou vyhodnoceny do tabulek.

Práce dále představuje pohled středoškoláků na jejich budoucnost a zájem mladých studentů o další studia na vysokých školách.

V závěru je vyhodnocení dotazníkového šetření s ohledem na jednotlivé střední školy.

ABSTRACT

VLČKOVÁ, M. *Motivation and Self-development of Secondary School Students in Příbram Region*: Bachelor Thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s. 2010, 55 pg. Supervisor: PhDr. Ludmila Brabencová.

Key words: motivation, needs, self-development, secondary school, student, learning, temperament, motivation theory, temperament theory

This Bachelor Thesis deals with motivation and self-development of students of secondary schools in Příbram region. The Thesis analyses selected motivation theories and concentrates on particular factors which affect motivation of students. Next part is focused on school education and proper motivation of students of secondary schools.

Main part of this Bachelor Thesis is based on questionnaire survey. This survey was conducted at selected secondary schools. Key points in this part are particular questions which are interpreted in tables.

The Thesis also introduces the secondary school student's point of view of their own future and their interest in further studies at universities.

In the final part there is a survey evaluation with reference to selected secondary schools.